

*Міністерство освіти і науки України
Одеський державний екологічний університет*

МАТЕРІАЛИ
тези студентської наукової конференції
Одеського державного екологічного університету
(15-18 квітня 2019 р.)

ОДЕСА
2019

Омеляненко Ю.С. , ст. гр. МКА-31

Науковий керівник: к.геогр.н., Костюкевич Т.К.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ ТОМАТІВ В СТЕПУ УКРАЇНИ

В даний час важливою проблемою в овочівництві, зокрема, у виробництві томатів є повне і рівномірне протягом усього року забезпечення населення свіжими плодами.

Основним завданням ранньої культури томату є забезпечення населення свіжими плодами в період з III декади червня по серпень. При цьому всі способи вирощування і прийоми агротехніки в ранній культурі повинні бути направду на збільшення виходу ранньої продукції до 20 липня, тобто в той час, коли людський організм відчуває гостру нестачу в вітамінній продукції [1, 2].

В 1498 році Христофор Колумб вперше привіз томати в Іспанію і Португалію. Перші описи рослини походять з Італії першої половини 16 століття. В XVII-XVIII століття ці рослини використовувалися перш за все як декоративні. У Північній Америці помідори тривалий час вважалися смертельно отруйними.

Томати займають 2-е місце серед овочевих культур. У нас в країні їх щорічно вирощують на 240 тис. га, що становить 23% загальної площі під овочевими культурами.

Багато томатів переробляють в консервній промисловості. Широко використовують при солінні, маринуванні, отриманні томат-пюре, пасти соку і соусів. Рекомендована норма споживання томатів на одну людину в рік складає 17 кг. Томати широко практикуються і при домашньому консервуванні.

Рослина світло- і теплолюбна. Оптимальна температура росту 20-25°C. При спаді температури до 15°C припиняється цвітіння, до 10°C зупиняється ріст, заморозки 1-2°C згубні для томатів. Краща вологість ґрунту 60-70% повної польової вологості, відносна вологість повітря 45-55%, нерівномірне забезпечення вологою приводить до розтріскування плодів і опаданню квіток [3].

Кращі ґрунти (рН нижче 4,5), які добре прогріваються і багаті гумусом. Попередники безрозсадних помідорів такі: зернові колосові, горох, рання капуста, огірки, кабачки, цибуля, зелені овочеві й проміжні кормові культури. Кращими попередниками розсадних томатів є: пласт багаторічних трав, цибуля, капуста, огірки, столові коренеплоди, морква, баштанні, бобові, післяжнивні культури.

Томати вирощують розсадним та безрозсадним способами. При розсадному способі підготовку ґрунту розпочинають безпосередньо після збору врожаю попередника з подрібнення рослинних решток дисковими боронами.

Основними шкідниками томатів на півдні України є: колорадський жук, совки, попелиці, трипси. В останні роки великої шкоди посівам томатів у період від посіву до появи сходів завдають ґрунтові шкідники (дротяники, капустянка, паросткові мухи). Вони пошкоджують насіння та всі підземні частини рослин. Для захисту від цих шкідників на площах без крапельного зрошення застосовують гранульовані препарати.

На сьогоднішній день найбільші площі під томатами в Степу України розташовано в Херсонській області. Станом на 2016 рік, за даними Держкомстату України [4], це значення становить 13,8 тисяч га, що в процентному відношенні до загальної площі по Україні становить 18,6 %. На другому місці Дніпропетровська область – 7,4 тисяч га, що в процентному відношенні до загальної площі по Україні становить 10 %. В Одеській та Миколаївській областях лише 4,0 та 5,1 тисяч га відповідно, хоча ще на початку 2000-х років в Одеській області це значення становило 15,0 тисяч га. В цілому по Україні площі під томатами, у порівнянні з 1995-2000-мі роками знизилась на 30 %.

Найвища врожайність томатів в Степу України та в Україні загалом також спостерігається в Херсонській та Миколаївській областях. Так станом на 2016 рік ці значення становили 475,7 та 505,3 ц/га відповідно. В Одеській області врожайність томатів в 2016 році становила лише 181,4 ц/га. Все це обумовило й відповідний валовий збір томатів в Степу України. Станом на 2016 рік на Херсонську область приходиться 30% від загального валового збору по Україні, на Миколаївську область – 12 %, на Дніпропетровську – 7 %, а на Одеську лише 3 %.

Вирощування томатів в Степу України без зрошення не доцільно, але за умов дотримання агротехніки та умов зволоження можливо отримувати найкращі врожаї.

Перелік використаної літератури

1. Белякова А.В. Томаты. От рассады до урожая. Москваб Издательство «Э», 2016. – 32с.
2. Васюта В.В. Ефективність мікрозрошення овочевих культур відкритого ґрунту в умовах Півдня України. Проблеми гідромеліорації в Україні. Матеріали наукової конференції. Дніпропетровськ, 1996. – С. 15-17.
3. Алпатьев А.В. Помидоры. -М.: Колос, 1981. 304 с.
4. Державна служба статистики України. Сайт Державного департаменту статистики України. Сільське господарство. Рослинництво. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>